

Павленко А.В., здобувач кафедри порівняльного і європейського права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ БОРотьБИ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН

Анотація. За останні десятиріччя незаконний обіг наркотичних речовин перетворився на проблему, що ставить під загрозу нормальне існування всього людства, а отже вимагає узгодженої діяльності як на рівні міжнародних організацій, так і на рівні двостороннього співробітництва окремих держав. Необхідність законодавчих заходів у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків стоїть на порядку денному Європейського Союзу ще з кінця ХХ століття. З цією метою у 2004 р. було прийнято Рамкове рішення 2004/757/ЖНА, що встановлює мінімальні правила стосовно складових елементів злочинів та санкцій у сфері незаконного обігу наркотичних речовин, яке імплементувало на рівні ЄС відповідні конвенції ООН та дозволило визначити загальний підхід Союзу до боротьби з незаконним обігом наркотиків, запровадити мінімальні санкції за злочини у цій сфері та визначити перелік наркотичних речовин, що вилучаються з вільного обігу.

Проте розвиток хімічної науки призвів до того, що вже у 2000-х рр. на ринку почали масово з'являтися нові наркотичні речовини, не включені до переліків ООН, а отже правоохоронні органи та суспільство не в змозі реагувати на випадки розповсюдження та споживання таких наркотиків. Все це потребує від ЄС внесення змін до чинних нормативно-правових актів у цій сфері, що й зробила Європейська комісія, підготувавши Проект Директиви Європейського Парламенту та Ради про внесення змін до Рамкового рішення 2004/757/ЖНА.

Ключові слова: наркотичні речовини, наркотики, прекурсори, злочини транскордонного характеру, Європейський Союз, нормативно-правові акти, практика Суду ЄС.

Постановка проблеми. У глобальному контексті Європа є важливим ринком наркотиків, що підтримується як національним виробництвом, так і контрабандою з інших регіонів. Регіонами походження наркотичних речовин, що надходять на європейський ринок, переважним чином, є Латинська Америка, Західна Азія та Північна Африка, а деякі наркотичні речовини та прекурсори потрапляють до Європи транзитом на шляху до інших континентів. Європа також є регіоном виробництва канабіса та синтетичних наркотиків, при цьому канабіс головним чином виробляється для місцевого споживання, а деякі синтетичні наркотичні речовини виробляються для експорту в інші частини світу.

Незаконний обіг наркотичних речовин являє загрозу здоров'ю, безпеці та якості життя громадян Європейського Союзу, а також правомірній діяльності господарюючих суб'єктів, стабільності та безпеці держав-членів.

Мета статті – проаналізувати основні тенденції політики Європейського Союзу у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних речовин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю аналізу проблем, що пов'язані із заходами протидії незаконному обігу наркотичних та психотропних речовин і прекурсорів, зловживання ними, недостатнім рівнем дослідження в Україні правових проблем наркозлочинності, що особливо важливо за умови поживлення міжнародно-правового співробітництва, в першу чергу в рамках Європейського

Союзу, у зазначеній сфері. Проблеми, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розвиток міжнародно-правового співробітництва держав у боротьбі з цим злочином, а також проблеми та перспективи імплементації норм міжнародного права в цій галузі у внутрішнє законодавство України найбільш ґрунтовно висвітлені в наукових працях таких українських учених, як В. Волинець [1], В. Волощук [2], С. Горькавий [3], Є. Зозуля [4], С. Єсімов [11], А. Ковальчук [5], В. Корольчук [6], І. Лебідь [7], О. Медведько [8], С. Писар [9], К. Писаренко [10], В. Серeda [11], Л. Сорока [5], Є. Скулиш [12], Р. Черниш [13], В. Шаповалов [14] та деяких інших.

Виклад основного матеріалу. Діяльність Євросоюзу щодо протидії незаконному обігу наркотичних речовин ґрунтується на положеннях ст. 83 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС), яка передбачає, що Європейський парламент та Рада шляхом ухвалення директив згідно зі звичайною законодавчою процедурою можуть встановлювати мінімальні правила стосовно визначення кримінальних правопорушень та санкцій у сферах особливо тяжких злочинів транскордонного характеру, що випливають із характеру або наслідків цих правопорушень або з особливої необхідності боротися з ними на спільній основі. До таких сфер злочинності відноситься, зокрема, злочин незаконного обігу наркотичних речовин [15].

Необхідність законодавчих заходів у сфері боротьби з цим явищем була визнана «Планом дій Ради та Комісії, присвяченим оптимальним засобам реалізації положень Амстердамського договору про формування простору свободи, безпеки та юстиції», прийнятим на засіданні Ради з питань юстиції та внутрішніх справ у Відні 3 грудня 1998 р.; висновками Європейської Ради у Тампері (15–16 жовтня 1999 р.), зокрема Висновком № 48; «Антинаркотичною стратегією Європейського Союзу» (2000–2004 рр.), схваленою на засіданні Європейської Ради в Гельсінкі (10–12 грудня 1999 р.); «Планом дій Європейської Ради у сфері боротьби із наркотиками» (2000–2004 рр.), затвердженим Європейською Радою на засіданні в м. Санта Марія да Фейра 19–20 червня 2000 р.

По відношенню до таких злочинів, як незаконний обіг наркотичних речовин та прекурсорів, 25 жовтня 2004 р. було прийнято *Рамкове рішення 2004/757/ЖНА, що встановлює мінімальні правила стосовно складових елементів злочинів та санкцій у сфері незаконного обігу наркотичних речовин* [16], що дозволило визначити на рівні ЄС загальний підхід до боротьби із незаконним обігом наркотиків.

Згідно з принципом субсидіарності діяльність Євросоюзу повинна концентруватися на найбільш тяжких формах злочинів щодо наркотичних речовин. Із сфери застосування Рамкового рішення вилучили певні діяння, пов'язані із особистим вживанням, проте це не слугує орієнтиром того, як держави-члени повинні розглядати такі випадки за своїм власним законодавством.

Відповідно до ст. 1 Рамкового рішення під «наркотиком» розуміються будь-які речовини, передбачені Єдиною конвенцією про наркотичні речовини 1961 р. (із змінами, внесеними Протоколом 1972 р.) та Віденською конвенцією про психотропні речовини 1971 р., прийняті в рамках ООН. Під «прекурсором» розуміється будь-яка речовина, вказана в такій якості в законодавстві ЄС, яким реалізуються зобов'язання, що випливають із ст. 12 Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин від 20 грудня 1988 р.

Стаття 2 Рамкового рішення визначає умисні діяння, які повинні визнаватися злочинами та тягнути кримінальну відповідальність:

- a. виробництво, виготовлення, екстрагування, пропозиція, пропозиція з метою продажу, розповсюдження, продаж, постачання на будь-яких умовах, посередництво, переправлення, транзитне переправлення, імпорту або експорту наркотиків;
- b. культивування опійного маку, кокаїнового куща або рослини канабіс;
- c. зберігання або купівля наркотиків з метою здійснення будь-якого з видів діяльності, перераховані в п. «а»;
- d. виготовлення, транспортування або розповсюдження прекурсорів, якщо особі, яка це

вчиняє, відомо про те, що ці прекурсори призначені для використання в процесі або з метою незаконного виробництва або вироблення наркотиків.

Також злочинами визнаються підбурювання, пособництво та замах на вчинення вищезазначених незаконних діянь (ст. 3).

Кожна держава-член вживає необхідні заходи для того, щоб за вчинення злочинів, передбачених у ст. 2 та 3, призначалися покарання, які є ефективними, співмірними та володіли запобіжним ефектом. Кожна держава-член вживає необхідні заходи задля того, щоб за вчинення злочинів, передбачених у ст. 2, в якості максимального покарання призначалося позбавлення волі строком, щонайменше, від одного до трьох років.

Максимальне покарання у вигляді позбавлення волі на строк, щонайменше, від п'яти до десяти років, повинно призначатися у кожному із наступних випадків:

- a. злочин вчинено по відношенню до наркотичних речовин у великому розмірі;
- b. злочин вчинено по відношенню до наркотичних речовин, які відносяться до категорії найбільш шкідливих для здоров'я, або завдав значну шкоду здоров'ю декількох осіб.

Якщо злочини, зазначені вище, були вчинені в рамках злочинної організації, то покарання повинно становити позбавлення волі на строк до десяти років.

Крім того, держави-члени повинні вживати заходи для того, щоб забезпечити можливість конфіскації речовин, що є об'єктом передбачених у ст. 2 та 3 злочинів, знярядь, що використовувалися або були призначені для використання при вчиненні цих злочинів, та прибутків від цих злочинів, або можливість конфіскації майна, вартість якого відповідає вартості таких прибутків, речовин та знярядь.

Обставини, що можуть стати підставою для скорочення термінів позбавлення волі, визначені в ст. 5. Ними є випадки, коли суб'єкт злочину відмовляється від своєї злочинної діяльності в сфері незаконного обігу наркотичних засобів або прекурсорів, або надає адміністративним чи судовим органам інформацію, яку вони не змогли б отримати в інший спосіб, допомагаючи їм запобігати або обмежувати наслідки злочину, встановити особу або передати суду інших суб'єктів злочину, встановлювати докази або перешкоджати вчиненню інших злочинів, зазначених вище.

Крім того, Рамковим рішенням передбачається можливість притягнення до відповідальності за незаконний обіг наркотичних речовин юридичних осіб. Ними є будь-які утворення, які мають такий статус згідно національного права, що застосовується, за виключенням державних або інших публічно-правових утворень під час здійснення своїх прерогатив публічної влади, та за виключенням публічно-правових міжнародних організацій. У ст. 6 закріплено, що юридичні особи притягаються до відповідальності за злочини, скоєні в інтересах будь-якої особи, яка діє індивідуально або в складі органу юридичної особи, яка займає керівну посаду в рамках юридичної особи, на основі: здатності виступати представником юридичної особи; повноважень приймати рішення від імені юридичної особи; або права здійснювати контроль в рамках цієї юридичної особи. Держави-члени повинні також забезпечити, щоб юридична особа притягалася до відповідальності, коли відсутність нагляду і контролю за вищезгаданою особою зробило можливим вчинення злочинів, зазначених у ст. 2 і 3 на користь цієї юридичної особи, особою, під її керівництвом.

Держави-члени вживають необхідні заходи щодо застосування до юридичних осіб – ефективні, співмірні та такі, що володіють попереджувальним ефектом, санкції, які включають кримінально-правові або інші штрафи та, можливо, інші санкції, зокрема, заходи, що тягнуть за собою позбавлення права отримувати податкові або інші пільги або допомогу з боку публічної влади; заходи, що тягнуть за собою тимчасову або постійну заборону займатися комерційною діяльністю; поміщення під судовий нагляд; ліквідацію в судовому порядку; тимчасове або остаточне закриття установ, що використовувалися для вчинення злочину; конфіскацію речовин, які є об'єктом вищезазначених злочинів, зняряддя, що використовувалися або призначалися для використання при вчиненні цих злочинів, та прибутків від цих злочинів, або конфіскацію майна, вартість якого відповідає вартості цих прибутків, речовин або знярядь.

Питання юрисдикції держав-членів та кримінального переслідування вирішуються в ст. 8 Рамкового рішення. Там зазначено, що кожна держава-член вживає необхідні заходи щодо встановлення своєї юрисдикції по відношенню до зазначених вище злочинів у випадках, коли злочин вчинено було повністю або частково на її території; коли суб'єктом злочину є будь-хто з її громадян або злочин був вчинений на користь юридичної особи, заснованої на її території. Якщо ж законодавство держави-члена не дозволяє видавати своїх громадян, то вона повинна вживати всі необхідні заходи по встановленню своєї юрисдикції стосовно вище перелічених злочинів, а за необхідності, заходи щодо порушення кримінальної справи, коли злочин був скоєний ким-небудь з громадян цієї держави-члена за межами її території.

Також у Рамковому рішенні передбачено, що держави-члени повинні робити все можливе, щоб забезпечити відповідність свого національного законодавства. При цьому в тексті передбачений термін – 12 травня 2006 р. До цієї дати держави-члени повинні були направити до Генерального секретаріату Ради та Комісії текст положень щодо трансформації зобов'язань. До 12 травня 2009 р. Комісія повинна була надати Європейському Парламенту та Раді доповідь про функціонування та практичне виконання цього Рамкового рішення. В свою чергу, Рада на підставі звітів держав-членів та доповіді Комісії не пізніше шести місяців повинна була перевірити досягнуті результати (ст. 9).

Перша доповідь Комісії була подана 10 грудня 2009 р. [17]. Згідно із цією доповіддю, Комісія отримала звіт від 21 держави-члена. Це означає, що 6 держав це не зробили, а саме: Греція, Іспанія, Італія, Кіпр, Мальта та Сполучене Королівство. Загальний висновок, що зробила Комісія, полягає в наступному. Імплементация Рамкового рішення не є повністю задовільною. У той час, як більшість держав-членів вже мали низку відповідних положень у своєму законодавстві, цілий ряд з них продемонстрували, що вони не завжди вносили зміни до свого законодавства відповідно до вимог Рамкового рішення. Шість держав взагалі утрималися від надання інформації. Тому Комісія відмітила, що було досягнуто незначний прогрес щодо гармонізації національних законодавств у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків. Слабкий вплив Рамкового рішення підтверджений поданими даними Європейської судової мережі. Важко встановити зв'язок між Рамковим рішенням та прогресом у співпраці судів, що доповідається Євросюстом. Тому Комісія звернулася до тих держав-членів, які не подали жодної інформації, або подали неповну інформацію, дотриматися своїх зобов'язань та подати до Комісії та Генеральному Секретаріату Ради інформацію про всі імплементацийні положення.

Наприкінці 2000-х рр. стало зрозуміло, що, незважаючи на те, що споживання тих речовин, що контролюються Конвенціями ООН про наркотики (кокаїн, екстазі або канабіс – «контрольовані наркотики»), за роки стабілізувалося, хоча й у великих розмірах, перед світовим співтовариством постало питання про реагування на появу на ринку нових речовин. Нові психотропні речовини, які імітують ефект контрольованих наркотиків та попадають часто як законна альтернатива їм, оскільки не підлягають подібним контрольним заходам, і широко застосовуються в промисловості, все більше набувають розповсюдження в ЄС. Протягом 1997 – 2012 рр. держави-члени повідомили про приблизно 290 речовин, а в 2012 р. кожного тижня повідомлялося про більше однієї речовини. Кількість повідомлених речовин протягом 2009 – 2012 рр. зросло втричі (з 24 до 73) [18, 23].

Все більша кількість осіб, переважно молодого віку, споживає нові психотропні речовини. Проте ці речовини можуть завдавати шкоду здоров'ю та безпеці індивідів, а також ставати тягарем для суспільства так само, як і контрольовані наркотики. Ризик, що становлять нові психотропні речовини, змусив національні органи влади вживати щодо них різні обмежувальні заходи. Втім, такі національні обмежувальні заходи мають обмежений ефект, адже ці речовини можуть перебувати у вільному обігу на внутрішньому ринку – приблизно 80 % відомих речовин були виявлені більш як в одній державі-члені.

У жовтні 2011 р. Комісія прийняла Повідомлення «Про більш рішучу реакцію Європи на наркотики», де визначила нові психотропні речовини як одну з проблем, що потребують жорстокої реакції на рівні ЄС [19].

Рішення Ради 2005/387/JHA від 10 травня 2005 р. про обмін інформацією, оцінку ризиків та

контроль над новими психотропними речовинами передбачає механізм реагування на ризики, які становлять нові психотропні речовини, що може призвести до встановлення контрольних заходів для таких речовин та кримінальних санкцій на території Євросоюзу. З метою більш ефективного реагування на часту появу нових психотропних речовин та їх розповсюдження на території ЄС, Комісія в 2013 р. підготувала проект Регламенту Європейського Парламенту та Ради про нові психотропні речовини [20]. Цей проект Регламенту спрямований на покращення функціонування внутрішнього ринку стосовно законного використання нових психотропних речовин шляхом зменшення перешкод для торгівлі, запобігання таким перешкодам та збільшення правової впевненості для економічних операторів, при цьому зменшуючи доступність речовин, що становлять небезпеку, завдяки більш ефективним та більш відповідним заходам ЄС.

Все це вимагає встановлення кримінальної відповідальності за незаконний обіг таких нових психотропних речовин. Тому у вересні 2013 р. Комісія підготувала проект Директиви Європейського Парламенту та Ради про внесення змін до Рамкового рішення 2004/757/JHA, що встановлює мінімальні правила стосовно складових елементів злочинів та санкцій у сфері незаконного обігу наркотичних речовин, в частині визначення наркотику [18].

Так, стаття 1 Рамкового рішення повинна бути викладена в наступній редакції: «наркотик» означає:

- a. будь-яку речовину, передбачену Єдиною конвенцією про наркотичні речовини 1961 р. (із змінами, внесеними Протоколом 1972 р.) та Віденською конвенцією про психотропні речовини 1971 р., прийняті в рамках ООН;
- b. будь-яку речовину, включену до Додатку;
- c. будь-яку психотропну речовину, що становить серйозні медичні, соціальні та безпекові ризики, є предметом постійних обмежень щодо вільного обігу на ринку та підставі Регламенту про нові психотропні речовини.

До ст. 9 додаються наступні положення. По-перше, що стосується нових психотропних речовин, які підлягають постійним обмеженням щодо вільного обігу, держави-члени протягом дванадцяти місяців після вступу в силу таких постійних обмежень щодо обігу повинні прийняти необхідні закони та підзаконні акти з метою застосування цих положень Рамкового рішення до нових психотропних речовин. Текст цих положень вони невідкладно повідомляють Комісії. Під час прийняття державами-членами цим положень, останні повинні включати посилання на це Рамкове рішення або супроводжуватися посиланням у випадку їх офіційної публікації. Держави-члени повинні визначати форму такого посилання. Після 5 років після набуття чинності Директиви та кожні наступні 5 років Комісія оцінює зусилля держав-членів щодо імплементаційних заходів положень Директиви.

Також до Директиви додається Додаток, який містить перелік нових психотропних речовин.

Станом на вересень 2015 р. Директива так і не була прийнята.

З метою ефективного реагування на виклики сьогодення у 2012 р. Рада прийняла Стратегію ЄС щодо боротьби із наркотиками на 2013–2020 рр. та План дій ЄС щодо боротьби з наркотиками (нині чинний на період 2013–2016 рр.) [21].

Стратегія ґрунтується на основних принципах права ЄС та дотримання базових цінностей Союзу: поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, солідарності, верховенства права та прав людини. Стратегія також базується на міжнародному праві, відповідних Конвенціях ООН 1961 р., 1971 р., 1988 р., які створюють міжнародно-правову основу для реагування на незаконний обіг наркотичних речовин, а також інших міжнародних документах та актах самого ЄС. Вона передбачає загальну та підкріплену фактичними даними правову основу для реагування на феномен наркотиків як на території ЄС, так і за його межами, і спрямована на сприяння скороченню попиту та пропозиції наркотиків в ЄС, а також соціальних ризиків, ризиків для здоров'я і шкоди, завданої наркотиками. Цілі можуть бути досягнуті за допомогою стратегічного підходу, який підтримує і доповнює національну політику, забезпечує основу для узгоджених і спільних дій і утворює основу для зовнішньої співпраці ЄС в цій галузі. Це

досягається за рахунок комплексного, збалансованого і науково обґрунтованого підходу.

Стратегія будується навколо двох сфер: зниження попиту на наркотики і скорочення пропозиції наркотиків, і трьох наскрізних тем: (а) координація, (б) міжнародне співробітництво та (с) дослідження, інформація, моніторинг та оцінка.

Політика ЄС щодо наркотиків також включає нові проблеми: посилення тенденції до використання полі-речовин (у тому числі поєднання законних речовин – таких, як алкоголь та ліків, вживання яких потребує рецепта від лікаря, і незаконних речовин), виникнення і поширення нових психотропних речовин, динаміку незаконних ринків наркотиків, у тому числі зміну маршрутів незаконного обігу наркотиків, транскордонну організовану злочинність і використання нових комунікаційних технологій в якості спрощення розповсюдження заборонених наркотиків і нових психотропних речовин, а також запобігання незаконному перепродажу прекурсорів, пре-прекурсорів та інших основних хімічних речовини, що використовуються під час незаконного виготовлення наркотиків.

Відповідальним за реалізацію політики ЄС у сфері, що розглядається, є Європейський моніторинговий центр з питань наркотиків та наркозалежності (ЄМЦПНН), заснований в 1993 р. Центр розпочав свою роботу в Лісабоні в 1995 р. як одна з децентралізованих агенцій ЄС. Наразі правовою основою його діяльності є Регламент Європейського Парламенту та Ради 1920/2006 від 12 грудня 2006 р. [22].

Метою діяльності Центру є надання ЄС та його державам-членам фактичної, об'єктивної, надійної та порівняльної інформації на європейському рівні стосовно наркотиків і наркозалежності та їх наслідків (ст. 1). У наш час, ЄМЦПНН надає законодавцям дані, необхідні для розробки проектів законів та стратегій щодо боротьби із наркоторгівлею. Він також допомагає фахівцям та практикам, які працюють в зазначеній сфері, визначати позитивний професійний досвід та нові галузі досліджень.

Організаційна структура ЄМЦПНН складається з Директорату, який управляє Центром, двох статутних органів (Правління та Науковий комітет), які консультують та сприяють прийняттю рішень, та різні робочі підрозділи, що включають більшість персоналу ЄМЦПНН та забезпечують роботу Центру і, по суті, готують результати його діяльності (доповіді, брифінги тощо) [24].

Висновки. За останні двадцять років Європейський Союз пройшов тернистий шлях становлення своєї політики, спрямованої на боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і наркозалежністю. За цей час вдалося не лише прийняти юридично обов'язкові для імплементації в державах-членах нормативно-правові акти, а й запровадити всеєвропейську систему спостереження, проводити регулярний та послідовний моніторинг трансформації наркотрафіку, а також розробити та впровадити в життя механізми раннього попередження з метою швидкого реагування на появу нових психотропних речовин. Україна межує з державами-членами ЄС. Тому територія нашої держави безпосередньо використовується особами, які займаються контрабандою наркотичних речовин. Ефективне реагування на потік наркотиків через Україну вимагає від законодавців, правоохоронних органів та науковців вивчення досвіду Європейського Союзу, як організації, що присвячує цій проблемі достатньо багато уваги. Крім того, перспектива європейської інтеграції також є достатнім стимулом для ознайомлення з політикою Євросоюзу у сфері протидії незаконному обігу наркотиків, оскільки одного дня Україна також може бути залучена до участі в заходах щодо подолання причин і наслідків незаконної торгівлі наркотичними та психотропними речовинами.

Список використаної літератури

1. Волинець В.В. Позитивний досвід удосконалення кримінального законодавства України у сфері боротьби із незаконним обігом наркотиків / В.В. Волинець // Боротьба із організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – 24. – С. 144–153.
2. Волощук А.М. Міжнародний досвід реалізації політики європейських держав щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів // Право і безпека. – 2011. – № 1 (38). – С. 20 – 25.
3. Горькавий С. С. Роль міжнародних європейських організацій у протидії незаконному обігу наркотиків : дис. канд. юр. наук : 12.00.11. / Горькавий Сергій Сергійович. – Київ, 2011. – 196 с.
4. Зозуля Є.В. Актуальні питання міжнародного співробітництва МВС України у боротьбі з наркобізнесом / Є.В. Зозуля. //

Право і суспільство. – 2011. – № 2. – С. 14–19.

5. Ковальчук А.Ю. Становлення антинаркотичної політики: досвід Швеції / А.Ю. Ковальчук, Л.В. Сорока // Наукові праці МАУП. – 2014. – Вип. 2(41). – С. 82–86.

6. Корольчук В.В. Запобігання транснаціональній злочинній діяльності у сфері незаконного обігу наркотичних засобів / В.В. Корольчук // Науковий вісник Національної Академії внутрішніх справ України. – 2013. – № 2. – С. 168–179.

7. Лебідь І.Г. Проблема наркотрафіку у відносинах Росія – ЄС / І.Г. Лебідь // Історичні і політологічні дослідження. – 2013. – № 2 (52). – С. 269–277.

8. Медведько О.І. Стратегія наркобезпеки України / О.І. Медведько // Боротьба із організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 25. – С. 3–10.

9. Писар С. Антинаркотичне законодавство в кримінальному праві Словаччини / С. Писар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Серія «Право». – Вип. 25. – С. 222–226.

10. Писаренко К. Ю. Міжнародно-правові аспекти участі України у боротьбі із незаконним обігом наркотичних засобів. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.11 «Міжнародне право» / Писаренко Костянтин Юхимович – Київ, 2007. – 15 с.

11. Серета В.В. Окремі питання щодо терміну та порядку затримання осіб-порушників правил обігу наркотичних речовин / В.В. Серета, С.С. Єсімов // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – Вип. 6. – С. 133–136.

12. Скулиш Є.Д. Контрабандний транзит наркотиків через територію України: стан, загрози та напрями протидії / Є.Д. Скулиш // Боротьба із організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2013. – № 1(29). – С. 80–92.

13. Черниш Р. Ф. Діяльність міжнародних організацій щодо припинення незаконного обігу наркотичних засобів та їх нормативно-правове забезпечення / Р. Ф. Черниш // Право і суспільство. – 2012. – № 6. – С. 1–26.

14. Шаповалов В.В. Міжнародна співпраця з Україною з протидії організованій наркозлочинності, наркотрафіку і контрабанді наркотичних засобів на засадах судової фармації та криміналістики / В.В. Шаповалов // Теорія і практика правознавства. – 2014. – №1 (5). – С. 205–210.

15. Consolidated Versions of the Treaty on the European Union and of the Treaty on the Functioning of the European Union. // Official Journal of the European Union. – 26 October 2012. – С 326. – 412 p.

16. Council Framework Decision 2004/757/JHA of 25 October 2004 laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking. // Official Journal. – L 335. – 11.11.2004. – P. 0008–0011.

17. Commission of the European Communities. Report from the Commission on the implementation of Framework Decision 2004/757/JHA laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking. – COM (2009) 669 final. – Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2009 – 11 p.

18. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Council Framework Decision 2004/757/JHA of 25 October 2004 laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking, as regards the definition of drug. – COM (2013) 619 final. 2013/0305 (COD). – 42 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0618&from=EN>

19. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Towards a Stronger European Response to Drugs. – COM (2011) 689/2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/justice/anti-drugs/files/com2011-6892_en.pdf.

20. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on new psychoactive substances. – COM (2013) 618 final. 2013/0304 (COD). – 10 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0619&from=EN>.

21. EU Drugs Strategy (2013 – 20) (2012/C 402/01) // Official Journal. – C. 402. – 29.12.2012. – P. 0001–0010.

22. Regulation (EC) 1920/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (recast). // Official Journal. – L 376. – 27.12.2006. – P. 0001– 0013.

23. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. European Drug Report 2015. Trends and Developments / European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. – 86 p.

24. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 20 Years Monitoring. Communicating Evidence. Informing Policy. / European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. – 2 p.

Pavlenko A., External PhD Student,

Chair of Comparative and European Law,

Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE EU POLICY ON COMBATING ILLICIT DRUG TRAFFICKING

Abstract. *Over the past decades drug trafficking has become a problem that threatens the normal existence of all humanity and therefore requires coordinated activities at the level of international organizations and bilateral cooperation at the level of individual states. The need for legislative action in the fight against drug trafficking is on the agenda of the European Union since the late of 20th century. For this purpose 2004 Framework Decision 2004/757/JHA was adopted, which lays down minimum rules on the constituent elements of offenses and sanctions in the illicit trafficking of drugs through which it implements relevant United Nations conventions at EU level and allows to define the common Union approach to combat drug trafficking, introduce minimum penalties for offenses in this area and to determine the list of drugs that are excluded from free circulation.*

However, the development of science in the 2000s caused appearance of the new psychoactive substances to be marketed in Europe that were not included in the lists of the United Nations, and therefore the police and society were not able to respond to cases of distribution and consumption of drugs. All this requires the EU to amend the existing regulations in this area, as did the European Commission when it submitted to the European Parliament and the Council the Draft Directive amending Framework Decision 2004/757 / JHA.

Keywords: *drugs, drug precursors crimes across the border. The European Union regulations, the practice of the Court of Justice.*

References

1. Volynets' V. V. Pozytyvnyi dosvid udoskonalennya kryminal'nogozakonodavstva Ukrainy u sferi borot'by iz nezakonnym obigom narkotyktiv / V. V. Volynets' // Borot'ba iz organizovannoyu zlochinnisty i koruptsiyeyu (teoriya i praktyka). – 2011. – № 24. – P. 144–153.
2. Volostchuk A. M. Mizhnarodnyi dosvid realizatsii polityky ievropeiskikh derzhav stchodo protydyi nezakonnomu obigu narkotychnykh zasobiv, psyhotroynykh rehovyn i prekursoruv. / A. M. Volostchuk. // Pravo i bezpeka. – 2011. – № 1 (38). – P. 20–25.
3. Hor'kavyi S. S. Rol' mizhnarodnykh ievropeis'kykh organizatsii u protydyi nezakonnomu obigu narkotyktiv : dys. kand. yur. nauk : 12. 00. 11 / Hor'kavyi Sergiy Sergiyovych. – Kyiv, 2011. – 196 p.
4. Zozulia Ie. V. Aktual'ni pytannya mizhnarodnogo spivrobitnytsva MVS Ukrainy u borot'bi z narkobiznesom. / Ie. V. Zozulua. // Pravo I suspil'stvo. – 2011. – № 2. – P. 14–19.
5. Kovsl'chuk A. Iu. Stanovlennia antynarkotychnoyi polityky: dosvid Shvetsii. / A. Iu. Koval'chuk, L. V. Soroka. // Naukovi pratsi MAUP. – 2014. – Vol. 2(41). – P. 82–86.
6. Korol'chuk V. V. Zapobigannia transnatsional'nykh zlochinniy diial'nosti u sferi nezakonnogo obigy narkotychnykh zasobiv. / V. V. Korol'chuk. // Naukoviy visnyk National'noyi Akademiyi vnutrishnikh sprav Ukrainy. – 2013. – № 2. – P. 168–179.
7. Lebid I. G. Problema narkotrafiku u vidnosynakh Rosiia – IeS. / I. G. Lebid'. // Istorychni i politologichni doslidzhennia. – 2013. – № 2 (52). – P. 269–277.
8. Medved'ko O. I. Strategiya narkobezpeky Ukrainy. / O. I. Medved'ko. // Borot'ba iz organizovannoyu zlochinnisty i koruptsiyeyu (teoriya i praktyka). – 2011. – № 25. – P. 3–10.
9. Pysar S. Antynarkotychno zakonodavstvo v kryminal'nomu pravi Skovatschtschyny. / S. Pysar. // Naukoviy visnyk Uzhgorods'kogo natsional'nogo universytetu. – 2014. – Volume "Law". – Issue 25. – P. 222–226.
10. Pysarenko K. Y. Mizhnarodno-pravovi aspekty uchasti Ukrayiny u borot'bi iz nezakonnym obigo narkotychnykh zasobiv. : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yur. nauk : spets. 12. 00. 11 "mizhnarodne pravo" / Pysarenko Kostyantyn Yukhymovych. – Kyiv, 2007. – 15 p.
11. Sereda V. V. Okremi pynannya schodo terminu ta poriadku zatrymanna osib-porushnykiv pravyl obigu narkotychnykh rehovyn. / V. V. Sereda, S. S. Iesimov. // Naukovi zapysky L'vivs'kogo universytetu biznesu ta prava. – 2011. – Volume 6. – P. 133–136.
12. Skulysh Ie. D. Kontrabandyi tranzyt narkotyktiv cherez terytoriyu Ukrainy: stan, zagrozy ta napriamy protydyi. / Ie. D. Skulysh. // Borot'ba iz organizovannoyu zlochinnisty i koruptsiyeyu (teoriya i praktyka). – 2013. – № 1 (29). – P. 80–92.
13. Chernysh R. F. Diial'nist' mizhnarodnykh organizatsii stchodo prypynennia nezakonnogo obigy narkotychnykh zasobiv ta yikh normatyvno-pravove zabezpechennia. / R. F. Chernysh. // Pravo i suspil'stvo. – 2012. – № 6. – P. 205–210.
14. Shapovalov V. V. Mizhnarodna spivpratsia z Ukrainoyu z protydyi organizavannii narkozlochynnosti, narkotrafiku i kontrabandi narkotychnykh zasobiv na zasadakh sudovoyi farmatsiyi na kryminalistyky. / V. V. Shapovalov. // Teoriia i praktyka pravoznavstva. – 2014. – № 1 (5). – P. 205–210.
15. Consolidated Versions of the Treaty on the European Union and of the Treaty on the Functioning of the European Union. // Official Journal of the European Union. – 26 October 2012. – C 326. – 412 p.
16. Council Framework Decision 2004/757/JHA of 25 October 2004 laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking. // Official Journal. – L 335. – 11. 11. 2004. – P. 0008–0011.
17. Commission of the European Communities. Report from the Commission on the implementation of Framework Decision 2004/757/JHA laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking. – COM (2009) 669 final. – Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2009. – 11 p.
18. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Council Framework Decision 2004/757/JHA of 25 October 2004 laying down minimum provisions on the constituent elements of criminal acts and penalties in the field of illicit drug trafficking, as regards the definition of drug. – COM (2013) 619 final. 2013/0305 (COD). – 42 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0618&from=EN>
19. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Towards a Stronger European Response to Drugs. – COM (2011) 689/2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/justice/anti-drugs/files/com2011-6892_en.pdf.
20. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on new psychoactive substances. – COM (2013) 618 final. 2013/0304 (COD). – 10 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0619&from=EN>.
21. EU Drugs Strategy (2013 – 20) (2012/C 402/01) // Official Journal. – C 402. – 29. 12. 2012. – P. 0001 – 0010.
22. Regulation (EC) 1920/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (recast). // Official Journal. – L 376. – 27. 12. 2006. – P. 0001 – 0013.
23. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. European Drug Report 2015. Trends and Developments / European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. – 86 p.
24. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. 20 Years Monitoring. Communicating Evidence. Informing Policy. / European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. – 2 p.

*Павленко А.В., соискатель кафедры
сравнительного и европейского права
Института международных отношений
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко*

ПОЛИТИКА ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В СФЕРЕ БОРЬБЫ С НЕЗАКОННЫМ ОБОРОТОМ НАРКОТИЧЕСКИХ ВЕЩЕСТВ

Аннотация. За последние десятилетия незаконный оборот наркотических веществ превратился в проблему, которая ставит под угрозу нормальное существование всего человечества, а следовательно требует согласованной деятельности как на уровне международных организаций, так и на уровне двустороннего сотрудничества отдельных государств. Не-

обходимость законодательных мер в сфере борьбы с незаконным оборотом наркотиков стоит на повестке дня Европейского Союза еще с конца XX века. С этой целью в 2004 г. было принято Рамочное решение 2004/757/ЈНА, устанавливающее минимальные правила относительно составляющих элементов преступлений и санкций в сфере незаконного оборота наркотических веществ, которое имплементировало на уровне ЕС соответствующие конвенции ООН и позволило определить общий подход Союза к борьбе с незаконным оборотом наркотиков, ввести минимальные санкции за преступления в этой сфере и определить перечень наркотических веществ, изымаемых из свободного обращения.

Однако развитие химической науки привело к тому, что уже в 2000-х гг. на рынке начали массово появляться новые наркотические вещества, не включенные в перечень ООН, а следовательно правоохранные органы и общество не в состоянии реагировать на случаи распространения и потребления таких наркотиков. Все это требует от ЕС внесения изменений в действующие нормативно-правовые акты в этой сфере, что и сделала Европейская комиссия, подготовив Проект Директивы Европейского Парламента и Совета о внесении изменений в Рамочное решение 2004/757/ЈНА.

Ключевые слова: наркотические вещества, наркотики, прекурсоры, преступления трансграничного характера, Европейский Союз, нормативно-правовые акты, практика Суда ЕС.